स्वधर्मेण पालनादिरूपमातृधर्मेण ॥ सुहृत्तया पितुरिवस्नेहवत्तया ॥ ५२ ॥ लोकेन इतरबंधुजनेन स्वधया पितृपूजनेन ॥ इदमुपलक्षणंदेवपूजादेरपि ॥ अमृतेन अमृतत्वसाधनेन तत्वज्ञानेनापिकिं ॥ कृत्स्नादपिजीवलोकात् कृत्स्नलोकसान्निध्यात् मुहूर्तमपि तवसन्निधानमेवश्रेयः ॥ ५३ ॥ नरैरुल्काभिरलातैरपोह्यमानस्तुद्यमानो निशिध्वांतमभिप्रविष्टोगजइव भूयः प्रजज्वाल ॥ किमिदं यन्मामधर्मेप्रवर्तयितुंविलपतीतिक्रोधः ॥ ५४ ॥ तत्ररामस्यधर्मेनिष्ठांवाल्मीकिःश्लाघते यथा सएवेति ॥

॥ ५१ ॥

यथैवतेपुत्रपितातथाहंगुरुःस्वधर्मेणसुहृत्तयाच॥नत्वानुजानामिनमांविहायसुदुःखितामर्हसिपुत्रगंतुं॥५२॥ किंजीवितेनेहविनात्वयामेलोकेनवाकिंस्वधयाऽमृतेन॥ श्रेयोमुहूर्तंतवसन्निधानंममैवकृत्स्नादपिजीवलोकात् ॥ ५३॥ नरैरिवोल्काभिरपोह्यमानोमहागजोध्वांतमभिप्रविष्टः॥ भूयःप्रजज्वालविलापमेवंनिशम्यरामःकरुणंजनन्याः॥ ५४॥ समातरंचैवविसंज्ञकल्पामार्तंचसौमित्रिमभिप्रतप्तं ॥ धर्मेस्थितोधर्म्यमुवाचवाक्यंयथासएवार्हतितत्रवक्तुं ॥ ५५॥ अहंहितेलक्ष्मणनित्यमेवजानामिभक्तिंचपराक्रमंच॥ ममत्वभिप्रायमसंनिरीक्ष्यमात्रासहाभ्यर्दसिमासुदुःखं ॥ ५६॥ धर्मार्थकामाःखलुजीवलोकेसमीक्षिताधर्मफलोदयेषु॥ येतत्रसर्वेस्युरसंशयंमेभार्येववश्याभिमतासपुत्रा॥ ५७॥

तत्र तथाविधघोरदशायां अनन्वयालंकारोत्र ॥ ५५ ॥ ममाभिप्रायं धर्मैकनिष्ठत्वरूपं ॥ अभ्यर्दसि पीडयसि ॥ अभ्यर्थसीतिपाठे प्रेरयसीत्यर्थः ॥ सर्वथांतर्भावितण्यर्थता ॥ एवंसुतरांदुःखं मा माकुर्वित्यर्थः ॥ ५६ ॥ धर्मफलोदयेषु पूर्वकृतधर्मफलोत्पत्तिकालेषु ये धर्मार्थकामास्त्रयोपिलोकेसमीक्षिताः दृष्टाः मन्वादिभिर्धर्मफलत्वेन येत्रयोपिदृष्टास्तेसर्वे तत्रधर्मेसतिअवश्यंभवेयुरितिमेमतिः ॥ ननुतत्रमेकश्चित्संदेहइतिभावः ॥ एकतोऽनेककार्यलाभेदृष्टांतमाह ॥ भार्येवेति ॥ वश्या अनुकूला अतिथिपूजादिधर्मसाधनं॥ अभिमताऽभिप्रिया कामसाधनं ॥ सपुत्रा परमलोकगमनरूपार्थसाधनंचभवति तद्वत् ॥ तस्मात्धर्मएवमुख्यइति सएवरक्ष्यइतिभावः ॥ ५७ ॥